

Joensuun kaupungin luottamus- henkilöiden työskentely, vaikutta- mismahdollisuudet ja sidonnai- suudet

Esa Hautanen

Raportti, Elokuu 2023

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Tausta.....	6
1.2	Tavoitteet.....	6
1.3	Aiemmat tutkimukset aiheesta	7
2	Kyselyn tekeminen.....	8
2.1	Menetelmät.....	8
2.2	Kysymysten taustat.....	9
2.3	Kyselyn lähettäminen.....	10
2.4	Vastaajat.....	10
3	Kyselyn tulokset.....	12
3.1	Valtuuston toiminta, vaikutusmahdollisuus ja ajankäyttö	12
3.1.1	Valtuuston toiminta ja valtuutetun vaikutusmahdollisuudet	13
3.1.2	Valtuustotyöskentely	16
3.1.3	Valtuuston jäsenien ja varajäsenien ajankäyttö	18
3.2	Luottamushenkilöiden sidonnaisuudet ja esteellisyys	21
3.2.1	Luottamustehtävien määrä ja laatu	22
3.2.2	Vastaajien virka- tai työsuhteet	24
3.2.3	Vastaajien ajankäyttö kaikkiin luottamustoimiin	25
3.2.4	Esteellisyys	28
4	Johtopäätöksiä kyselyn vastauksista	30
4.1	Johtopäätöksiä valtuuston toiminnasta, vaikutusmahdollisuuksista ja ajankäytöstä.....	30
4.2	Johtopäätöksiä kaikille luottamushenkilöille esitettyjen kysymysten vastauksista	31
5	Pohdinta.....	32
5.1	Tulosten luotettavuus.....	32
5.2	Mahdolliset jatkotutkimukset	33
	Lähteet.....	35

Liitteet

Liite 1 Kysely Joensuun kaupungin luottamushenkilöille

1 Johdanto

1.1 Tausta

Tämän tutkimuksen toimeksianto tuli Joensuun kaupungin tarkastuslautakunnalta helmikuussa 2023. Tarkastuslautakunta on toivonut kyselyyn perustuvaa tutkimusta koskien Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaatioon kuuluvien luottamushenkilöiden kokemuksista luottamustehtävissä työskentelystä, vaikuttamismahdollisuuksista, ajankäytöstä ja sidonnaisuuksista. Tutkimuksen suoritti Karelia-ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelija Esa Hautanen osana opinnäytetyötään. Varsinainen opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-julkaisupalvelussa vuoden 2023 aikana.

Tarkastuslautakunta on aiemmin vuosina 2012 ja 2016 ollut toimeksiantajana kyselyissä, joissa on keskitetty valtuustotyöskentelyn tutkimiseen. Vuonna 2012 tarkastuslautakunta teetätti valtuustotyöskentelyä tutkivan valtuustokyselyn valtuustokaudelta 2009–2012 ryhmälle amk-opiskelijoita osana projektiopintoja (Huurreoksa, Härkin, Ikonen & Simola 2012, 3). Vuonna 2016 valtuustokyselyn toteutti Itä-Suomen yliopiston opiskelija Jarno Pitko, joka toteutti kyselyn osana kandidaatin tutkielmaansa (Pitko 2016, 3).

Tämä tutkimus ei ole suora toisinto aiemmista tarkastuslautakunnan teettämistä tutkimuksista, vaikka kaupunginvaltuuston toimintaa koskevat kysymykset on pyritty vertailtavuuden takia muotoilemaan samoin kuin valtuustokyselyissä vuosina 2012 ja 2016. Kaikki luottamushenkilöitä koskevat kysymykset sidonnaisuuksista, ajankäytöstä ja esteellisyydestä on luotu tätä tutkimusta varten.

1.2 Tavoitteet

Toimeksiannon tarkoitus oli selvittää sekä kaupunginvaltuuston jäsenien ja varajäsenien kokemuksia valtuuston työskentelystä, vaikutusmahdollisuuksista ja ajankäytöstä, että kaikkien kaupungin luottamustoimissa toimivien henkilöiden

sidonnaisuuksia, ajankäyttöä ja esteellisyyksiä. Tarkastuslautakunnassa on syntynyt halu selvittää, miten paljon sidonnaisuuksia luottamushenkilöillä on, kuinka paljon luottamustehtävät heitä työllistävät ja ovatko he kokeneet olleensa sidonnaisuuksiensa vuoksi esteellisiä tehtävänhoidossaan.

Kyselyn tarkoituksena oli saada aikaan vertailukelpoista tietoa valtuuston toiminnasta ja luottamushenkilöiden sidonnaisuuksista, työkuormasta ja esteellisyyksistä. Kyselyn tuloksista koostetaan tämän opinnäytetyön lisäksi erillinen raportti tarkastuslautakunnalle. Raportti on tarkoitettu julkaista Joensuun kaupungin tarkastuslautakunnan toimesta haluamallaan tavalla.

Erikseen julkaistavassa opinnäytetyön teoriaosuudessa kuvataan kunnallista päätöksentekoa luottamushenkilöiden näkökulmasta ja avataan sidonnaisuuksiin ja esteellisyyteen liittyvää lainsäädäntöä lukijalle. Teoriaosuuden on tarkoitus tuoda esille asioita, mitkä avaavat toimeksiannon luonnetta ja tarkoitusta.

1.3 Aiemmat tutkimukset aiheesta

Joensuun kaupungin tarkastuslautakunta antoi toimeksiannon valtuustotyöskentelyyn liittyvästä kyselystä ensimmäisen kerran vuonna 2012 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Tutkimuksen suorittivat osana projektiopintojaan liiketalouden amk-opiskelijat Asta Huurreoksa, Tiina Härkin, Olavi Ikonen ja Aini Simola. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Joensuun kaupunginvaltuutettujen kokemuksia kuluneelta valtuustokaudelta valtuustotyön merkityksestä ja omasta onnistumisestaan valtuustotyöskentelyssään, mahdollisuuksista vaikuttaa kaupungin päätöksenteossa sekä mielipiteitä kaupungin visiosta, kaupunkistrategian toteutumisesta ja laadintaprosessista. (Huurreoksa ym. 2012, 3–5.)

Vuonna 2015 Joensuun kaupungin tarkastuslautakunta antoi toimeksiannon valtuustokyselystä Itä-Suomen yliopiston opiskelijalle ja tarkastuslautakunnan varajäsenelle, Jarno Pitkolle, joka suoritti toimeksiannon osana yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkielmaansa. Pitko toteutti kyselyn keväällä 2016. Pitkon

kysely on kysymysten osalta pitkälti toisinto vuoden 2012 valtuustokyselystä. (Pitko 2016, 3–5.)

Piija Huhtala on tutkinut luottamushenkilöiden sidonnaisuuksia Kaarinan kaupungissa osana liiketalouden tradenomin opinnäytetyötään vuonna 2014. Toimeksiantajana oli Kaarinan kaupunki ja aloite tutkimukselle oli Kaarinan kaupungin perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloite koskien luottamushenkilöiden sidonnaisuustietojen vapaaehtoista ilmoitusmahdollisuutta kaupungin internetsivuilla. Perusongelmana oli se, että kaupungilta ja puolueilta puuttui kokonaisnäkemys luottamushenkilöiden sidonnaisuuksista. Huhtalan opinnäytetyön alkuperäinen tarkoitus oli tehdä kysely luottamushenkilöille sidonnaisuuksista ja julkaista ne kaupungin kotisivuilla, mutta aloite ei edennyt kaupunginhallituksen päätettäväksi, joten tutkimuksen empiirisessä osassa Huhtala haastatteli sidonnaisuuksiin liittyen kaupungin keskeisiä luottamushenkilöitä ja virkamiehiä. (Huhtala 2014, 7–9.)

2 Kyselyn tekeminen

2.1 Menetelmät

Tutkimuksen menetelmä valikoitui jo opinnäytteen toimeksiannon aiheesta tehdä jatkoa valtuustokyselyille vuosilta 2012 ja 2016. Kysely toteutettiin Webropol-alustalla ja tulokset käsiteltiin alustan analysointityökaluilla. Taulukot ovat Webropol-alustan luomia.

Kyselyn kohderyhmänä olivat kaikki Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaation luottamushenkilöt ja varaluottamushenkilöt. Kysely lähetettiin sähköpostilinkkinä kaupungin virkamiesten kautta.

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimus, sillä halutaan selvittää vastauksia kysymyksiin mikä, missä, paljonko ja kuinka usein Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella selvitetään lukumäärillä ja prosenttiosuuk-silla mitattavia kysymyksiä. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävän suuren

otoksen, että johtopäätöksiä voidaan tehdä. Menetelmällä pystytään kartoittamaan vallitseva tilanne, esimerkiksi luottamushenkilöiden luottamustehtäviinsä käyttämä aika, mutta tutkimuksella ei selviä, miksi aikaa kuluu sen verran. (Heikkilä 2014.)

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on tärkeää, että tutkimus mittaa sitä mitä oli tarkoitus ja että tutkimus antaa keskimäärin oikeita tuloksia. Tutkimuksen kysymykset eivät myöskään saa sisältää systemaattisia virheitä. Korkea vastausprosentti kasvattaa tutkimuksen luotettavuutta. (Heikkilä 2014.)

2.2 Kysymysten taustat

Toimeksiannossa edellytettiin kyselyä valtuutetuille ja muille kunnan luottamushenkilöorganisaation luottamushenkilöille. Vertailutietojen saamiseksi suurin osa valtuuston työskentelyä koskevista kysymyksistä ovat samoja kuin Itä-Suomen yliopiston Jarnon Pitkon kandidatiutkielmanaan tekemässä valtuustokyselyssä vuodelta 2016, jonka kysymykset taas pohjautuivat vuoden 2012 valtuustokyselyyn (Pitko 2012, 3). Vuoden 2012 valtuustokyselyn toteuttivat osana projektipintojaan Karelia-ammattikorkean liiketalouden opiskelijat Asta Huurreoksa, Tiina Härkin, Olavi Ikonen ja Aini Simola (Huurreoksa ym. 2012, 3).

Tähän kyselyyn valikoitui vain osa vuosien 2012 ja 2016 valtuustokyselyiden kysymyksistä, sillä pääpaino haluttiin laittaa sidonnaisuuksien selvitykseen. Kokonaisuudessaan kyselystä pyrittiin tekemään sellainen, jonka voi uusina halutuina väliajoin ja koota näin vertailukelpoista tietoa. Kaikki kyselyn kysymykset käytiin läpi yhdessä Joensuun kaupungin tarkastuslautakunnan jäsenten kanssa ennen kyselyn lähettämistä.

Kysymyksiä oli liitteestä yksi löytyvässä kevään 2023 kyselyssä yhteensä 19. Kysymykset oli jaettu kahteen ryhmään vastaajan luottamustehtävien mukaan, kahdella ensimmäisellä kysymyksellä kartoitettiin vastaajien taustaa. Kysymykset 3–10 koskevat valtuuston työskentelyä ja olivat tarkoitettu vain valtuuston jäsenille ja varajäsenille. Kysymykset 3–8 ovat suoraan Pitkon vuonna 2016

suorittamasta kyselystä ja tarkoitus oli vertailla näiden kysymysten avulla vastauksia toisiinsa vuosilta 2012, 2016 ja 2023.

Muut luottamushenkilöt kuin valtuuston jäsenet ja varajäsenet vastasivat kahden ensimmäiseen sekä kysymyksiin 11.–19. Nämä kysymykset koskivat luottamushenkilöiden sidonnaisuuksia ja työmäärää. Valtuuston jäsenet ja varajäsenet vastasivat kaikkiin kyselyn kysymyksiin.

2.3 Kyselyn lähettäminen

Kysely oli suunnattu kaikille Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaatiossa toimiville luottamushenkilöille. Linkki kyselyyn lähetettiin sähköpostitse asianomaisille kaupungin virkamiesten kautta, sillä kaikilla luottamushenkilöillä ei ole näkyvillä sähköpostiosoitetta kaupungin verkkosivuilla, joten opinnäytetyöntekijä ei olisi voinut itse koota täydellistä lähetyslistaa. Tämä toisaalta vaikeutti muistutusviestien lähettämistä.

Kyselyn vastausaika alkoi 5.4.2023 klo 8:00 ja sen piti alun perin päättyä 23.4.2023 klo 23:59. Vähäisen vastausten vuoksi vastausaikaa jatkettiin ensin 30.4.2023 asti, jonka jälkeen edelleen 4.5.2023 klo 23:59 asti.

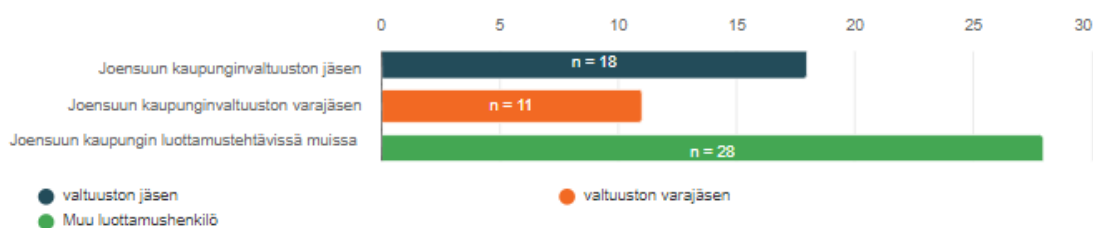
2.4 Vastaajat

Joensuun kaupunginvaltuustoon on valittu 59 valtuutettua ja 61 varavaltuutettuja. Yhteensä Joensuun luottamushenkilöorganisaatiossa on 355 luottamustehtävää ja varaluottamustehtävää, luottamushenkilöitä 233. Tämän tiedon opinnäytetyöntekijä sai tutkimalla Joensuun kaupungin kotisivuilta luottamushenkilöorganisaation jäsenluetteloita, kirjaamalla ne Excel-taulukkoon ja poistamalla kaksoiskappaleet. Näissä luvuissa ei ole huomioitu vaikuttamistoimielimiä, eli vanhusneuvostoa, vammaisneuvostoa ja nuorisovaltuustoa. Vastausvaihtoehtoihin otettiin mukaan kuitenkin vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto, sillä osa vastaajista on myös näissä toimielimissä mukana.

Kuviossa 1. esitetään vastaajien jakaantuminen eri vertailuryhmiin. Kyselyyn vastasi yhteensä 57 luottamushenkilöä, joista 18 oli kaupunginvaltuuston jäseniä, 11 kaupunginvaltuuston varajäsentä ja 28 muita luottamushenkilöitä, kuin kaupunginvaltuuston jäseniä tai varajäseniä. Vastausprosentti oli yhteensä 24,5 %.

1. Mikä seuraavista olet ensisijaisesti? Valitse vain yksi rooli, ensisijaisesti valtuuston jäsen tai varajäsen. Tämän perusteella sinut ohjataan kysymyksiin, jotka koskevat rooliäsi.

Vastaajien määrä: 57

Kuvio 1. Vastaajan luottamustehtävän laatu.

Vastaajat jakaantuvat eri toimielimiin seuraavan kuvion mukaan:

	valtuuston jäsen		valtuuston varajäsen		Muu luottamushenkilö		
	n	Prosentti	n	Prosentti	n	Prosentti	Yhteensä
Kaupunginvaltuusto	14	82%	10	91%	0	0%	24
Kaupunginhallitus	6	35%	2	18%	0	0%	8
Keskusvaalilautakunta	0	0%	0	0%	2	7%	2
Tarkastuslautakunta	1	6%	1	9%	3	11%	5
Osallisuus- ja vetovoimalautakunta	0	0%	5	45%	0	0%	5
Alueellinen jätelautakunta	1	6%	1	9%	0	0%	2
Kaupunkirakennelautakunta	2	12%	3	27%	2	7%	7
Rakennus- ja ympäristölautakunta	0	0%	1	9%	2	7%	3
Kasvatus- ja koulutuslautakunta	2	12%	1	9%	0	0%	3
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	1	6%	0	0%	1	4%	2
Joensuun Vesi-liikelaitoksen johtokunta	1	6%	0	0%	1	4%	2
Omistajaohjausjaosto	2	12%	1	9%	0	0%	3
Henkilöstö- ja työolisyysjaosto	2	12%	1	9%	0	0%	3
Seudullinen joukkoliikennejaosto	1	6%	1	9%	3	11%	5
Kaupunkikuvatoimikunta	0	0%	0	0%	3	11%	3
Katunimitoimikunta	0	0%	2	18%	3	11%	5
Sisäisen tarkastuksen toimikunta	0	0%	1	9%	0	0%	1
Vanhusneuvosto	0	0%	0	0%	4	15%	4
Vammaisneuvosto	1	6%	0	0%	4	15%	5
Yhteensä	34		30		28		92

Kuvio 2. Vastaaajan roolit Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaatiossa.

Vastauksissa huomattiin pieniä ristiriitoja. Kaupunginvaltuuston jäseniä ja varajäseniä oli vastaajien joukossa ensimmäisen kysymyksen vastausten mukaan yhteensä 29, mutta vain 24 oli vastannut kysymyksessä kaksi olevansa valtuuston jäsen tai varajäsen. Tämän voisi olettaa johtuvan siitä, että ei välttämättä ymmärretty kysymyksen asettelua oikein, tai sitten vastaaja ei huomannut valita kaikkia itseään kuvaavia vaihtoehtoja.

3 Kyselyn tulokset

3.1 Valtuuston toiminta, vaikutusmahdollisuus ja ajankäyttö

Kysymykset 3.–10. ohjattiin kyselyssä ehtojen avulla vain valtuuston jäsenien ja varajäsenien vastattavaksi. Nämä kysymykset koskivat kaupunginvaltuuston toimintaa, valtuutettujen vaikutusmahdollisuuksia ja valtuutettujen ajankäyttöä luottamustehtäviensä hoitamiseen.

Kaupunginvaltuuston toimintaa ja valtuutettujen vaikutusmahdollisuuksia on kartoitettu valtuustokyselyissä 2012 ja 2016. Näiden kysymysten osalta voidaan tehdä vertailua vuosien välillä. Pitko on kartoittanut valtuuston jäsenten ja varajäsenten ajankäyttöä vuonna 2016 kysymyksillä 7. ja 8., joten näiden osalta voidaan myös tehdä vertailua, kunhan huomioidaan eroava vastaustapa.

3.1.1 Valtuuston toiminta ja valtuutetun vaikutusmahdollisuudet

Valtuuston toimintaa ja valtuutetun vaikutusmahdollisuuksia kartoitettiin yhdellätoista väittämällä, johon vastausvaihtoehdot olivat 1) Täysin eri mieltä, 2) Osittain eri mieltä, 3) Osittain samaa mieltä ja 4) Täysin samaa mieltä. Väittämät olivat viidettä väittämää lukuun ottamatta sävyiltään positiivisia siten, että väittämissä oletetaan valtuuston toiminnan sujuvan hyvin ja valtuutetut pystyvät vaikuttamaan asioihin. Väittämät ja vastaukset on esitetty kuviossa 3.

3. Valtuuston toiminta ja valtuutetun vaikutusmahdollisuudet

Vastaajien määrä: 31

Kuvio 3. Valtuuston toiminta ja valtuutetun vaikutusmahdollisuudet.

Vastauksista nähdään, että enemmistö vastaajista koki valtuuston toiminnan ja vaikutusmahdollisuuksien positiivisesti. Jos vastaukset jakaa sen mukaan, onko vastaaja valtuuston varajäsen vai varsinainen jäsen, huomataan että varajäsenet ovat vastanneet väittämään negatiivisemmin. Kuvion 4. taulukosta näkee erot vastauksissa. Erot eivät ole kovin suuria, vaikka selkeästi kaikissa kohdissa varajäsenet näkevät asioiden olevan heikommin. Mediaaniluku on heikompi varajäsenillä vain kahdessa kohdassa, kohdissa ”pystyn valtuutettuna vaikuttamaan taloudellisiin päätöksiin” ja ”Virkamiehet tuovat esille riittävästi

vaihtoehtoja esitellessään asiaa valtuutetuille”. Näissä valtuuston jäsenistä eniten vastatuin vaihtoehto oli ollut ”osittain samaa mieltä”, varajäsenien vastauksista taas eniten vastatuin oli ”osittain eri mieltä”.

Pystyn valtuutettuna vaikuttamaan riittävästi kaupungin tavoitteiden saattamiseen.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	6%	6%	53%	35%	3,2	3,0
Valtuuston varajäsen	9%	36%	46%	9%	2,5	3,0

Pystyn valtuutettuna vaikuttamaan taloudellisiin päätöksiin.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	6%	13%	56%	25%	3,0	3,0
Valtuuston varajäsen	9%	46%	45%	0%	2,4	2,0

Pystyn valtuutettuna vaikuttamaan toiminnallisiin päätöksiin.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	6%	19%	56%	19%	3,0	3,0
Valtuuston varajäsen	9%	36%	46%	9%	2,5	3,0

A asioiden käsittelyyn on varattu riittävästi aikaa.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	0%	35%	41%	24%	2,9	3,0
Valtuuston varajäsen	9%	37%	36%	18%	2,6	3,0

A asiat tulevat käsiteltyyn ilman perustietoja.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	41%	47%	12%	0%	1,7	2,0
Valtuuston varajäsen	16%	55%	27%	0%	2,1	2,0

Saan esittelijältä sekä asian esittelystä riittävästi tietoa asioiden käsittelyä ja päätöksentekoa varten.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	0%	12%	59%	29%	3,2	3,0
Valtuuston varajäsen	0%	16%	55%	27%	3,1	3,0

Haen itse aktiivisesti lisätietoa päätöksenteon pohjalta.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	0%	6%	71%	23%	3,2	3,0
Valtuuston varajäsen	0%	18%	36%	46%	3,3	3,0

Virkamiehet tuovat esille riittävästi vaihtoehtoja esitellessään asiaa valtuutetuille.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	12%	23%	41%	24%	2,8	3,0
Valtuuston varajäsen	9%	55%	27%	9%	2,4	2,0

Saan päätöksen tekemään tietoa muilta valtuuston jäseniltä.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	0%	17%	65%	18%	3,0	3,0
Valtuuston varajäsen	0%	16%	46%	36%	3,2	3,0

Koen tarkastuslautakunnan työskentelyn hyödylliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	6%	17%	59%	18%	2,9	3,0
Valtuuston varajäsen	0%	30%	30%	40%	3,1	3,0

Joensuun kaupungin arviointikertomus on ohjannut valtuustotyöskentelyäni.	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä	Keekiarvo	Mediaani
Valtuuston jäsen	0%	35%	59%	6%	2,7	3,0
Valtuuston varajäsen	9%	9%	73%	9%	2,6	3,0

Kuvio 4. Valtuuston toiminta ja valtuutetun vaikutusmahdollisuudet jaettuna vastaajan luottamustehtävän mukaan.

Valtuuston toimintaa ja vaikutusmahdollisuuksia kartoitettiin myös avoimella kysymyksellä: ”Onko sinulla muuta valtuuston toimintaan ja valtuutetun vaikutusmahdollisuuksiin liittyvää asiaa, jonka haluaisit nostaa esiin tässä kohtaa?”. Valtuuston varsinaisista jäsenistä avoimen vastauksen jätti yhdeksän vastaajaa, varajäsenistä kaksi.

Yksi vastaaja nosti esille tiedon jakamisen tärkeyden myös varajäsenille, toisen mielestä valtuustossa ei voi enää vaikuttaa, vaan asiat olisi päätetty jo muualla. Vastaajien avoimet vastaukset eivät nosta tiedonsaantia ongelmaksi, mutta yksi vastaaja kaipasi lisää valmisteltuja vaihtoehtoja päätettävistä asioista. Yksi luottamushenkilö kritisoi tarkastuslautakunnan toimintaa ja toinen katsoo kaupunginhallituksen omistusohjausjaoston linjauksien estävän päätöksentekoa. Yksi varavaltuutettu esitti, että varavaltuutetutkin tulisi kutsua iltakouluihin, jotta heillä olisi tarvittaessa tarpeeksi taustatietoa asioista.

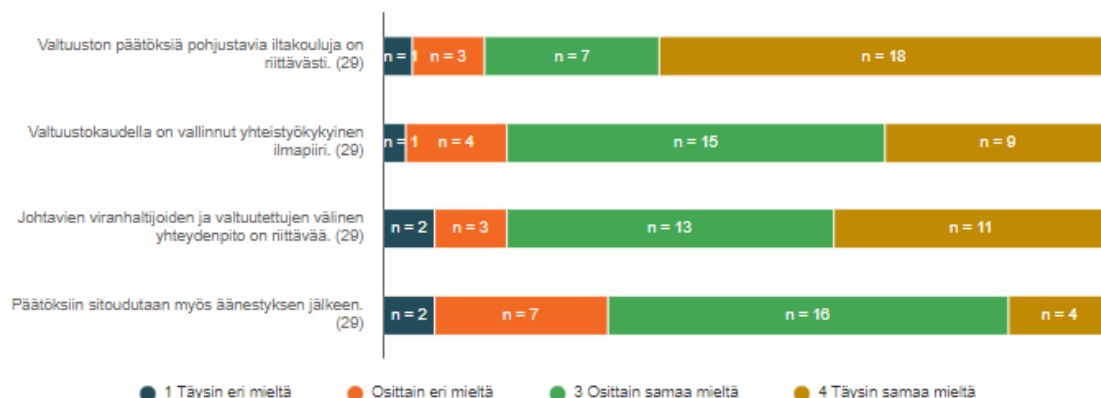
Vastaukset eivät olennaisesti eroa vuosien 2012 ja 2016 vastauksista. Missään väittämässä ei tullut merkittävää eroa vastauksissa. Tässä kyselyssä ei ole vuoden 2016 kyselyssä ollutta kysymystä koskien vaikutusmahdollisuuksia Siun Sote-palveluihin, koska hyvinvointiasiat siirtyivät vuoden 2023 alussa hyvinvointialueiden hoidettavaksi.

3.1.2 Valtuustotyöskentely

Valtuustotyöskentelyä kartoitettiin neljällä väittämällä ja avoimella kysymyksellä. Näidenkin väittämien asettelu on positiivisessa sävyssä. Vastausvaihtoehdot olivat 1) Täysin eri mieltä, 2) Osittain eri mieltä, 3) osittain samaa mieltä ja 4) Täysin samaa mieltä. Kuviossa 5. väittämät ja vastaukset ilman vertailuryhmiin jakamista.

5. Valtuustotyöskentely

Vastaajien määrä: 29

Kuvio 5. Valtuustotyöskentely.

Kuviosta 5. huomataan, että suurin osa vastaajista olivat osittain tai täysin samaa mieltä väitteiden kanssa, eli he näkivät valtuustotyöskentelyn olevan hyvää. Kun vastaukset jaetaan vertailuryhmittäin valtuuston jäseniin ja varajäseniin, huomataan että varajäsenet olivat tyytymättömämpiä kuin varsinaiset jäsenet valtuustotyöskentelyyn. Kuviossa 6. vastaukset esitetty vertailuryhmiin jaettuna.

5. Valtuustotyöskentely

Vastaajien määrä: 29

Kuvio 6. Valtuustotyöskentely jaettu vertailuryhmiin.

Avoin kysymys 6. kuului seuraavasti: ” Onko sinulla muuta valtuustotyöskentelyyn liittyvää asiaa, jonka haluaisit nostaa esiin tässä kohtaa?”. Valtuuston varsinaisista jäsenistä neljä oli jättänyt kommenttinsa, varajäsenistä yksi. Avoimista vastauksista voidaan päätellä, että vastaajat olivat pääosin tyytyväisiä valtuustotyöskentelyyn. Vastaukset olivat seuraavanlaiset:

” Meillä valtuustotyöskentelyä ohjaa hyvin myös puolueiden yhdessä laatima valtuustosopimus, johon kaikki ovat sitoutuneet.”

” Pari kertaa on kokouksissa ollut hieman hankausta eikä yhteistyö ole sujunut kitkattomasti. Pääsääntöisesti yhteistyö on ollut erittäin hyvää.”

” Valtuustoryhmien puheenjohtajien yhteinen kokous viikkoa ennen, tai tarvittaessa on hyvä asia.”

” Iltakoulujen lisääminen on vahvistanut omien näkemysten muodostamista päätöksen teossa.”

” Tietyn puolueen toiminta vaikeuttaa työskentelyä.”

Vuoden 2012 ja 2016 vastauksia verrattaessa huomataan, että vuodesta 2016 valtuuston jäsenten ja varajäsenten mielipiteet valtuustotyöskentelystä eivät ole merkittävästi muuttuneet. Vuoden 2012 vastauksissa yhteistyökykyisestä ilmapii-
piiristä ja päätöksiin sitoutumisesta on kuitenkin oltu eri mieltä. Vuonna 2012 valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että päätöksiin ei sitouduta, eikä hallituskaudella ole vallinnut yhteistyökykyinen ilmapiiri. Nämä mielipiteet ovat muuttuneet vuoden 2016 kyselyssä siten, että valtaosan mielestä päätöksiin sitoudutaan ja valtuustossa vallitsee yhteistyökykyinen ilmapiiri. Vastaukset ovat pysyneet samansuuntaisena vuonna 2023 kuin 2016.

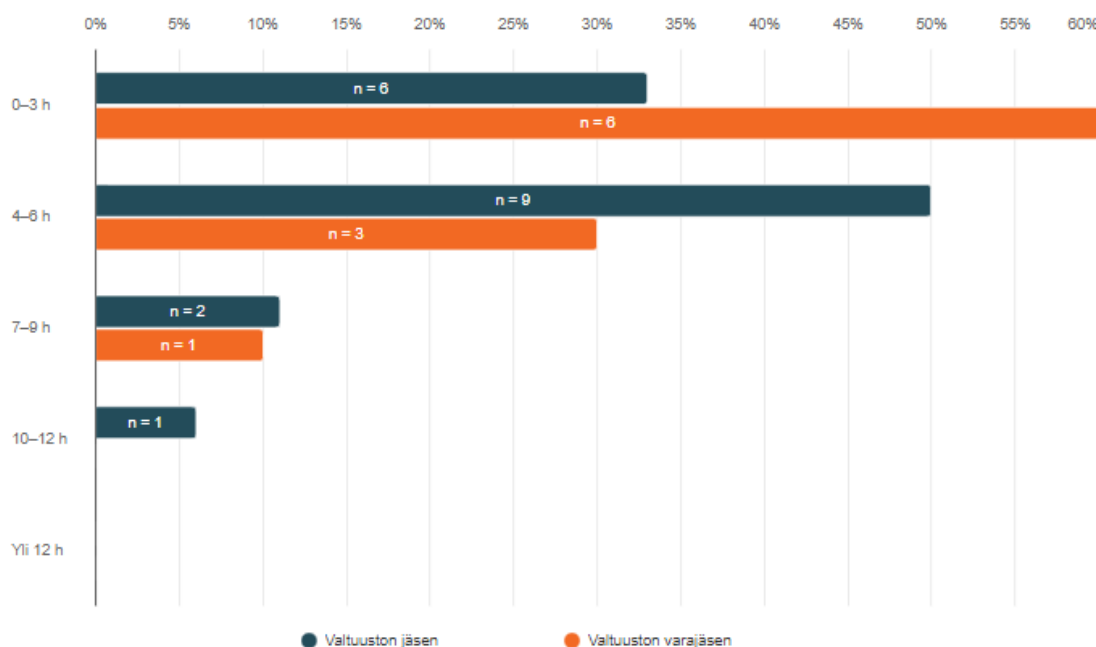
3.1.3 Valtuuston jäsenien ja varajäsenien ajankäyttö

Valtuuston jäsenien ja varajäsenien luottamustehtäviinsä käyttämää aikaa kar-
toitettiin kolmella monivalintakysymyksellä ja yhdellä avoimella kysymyksellä.
Kysymysten vaihtoehtoissa olevat tuntimäärät mietittiin yhdessä tarkastuslauta-
kunnan kanssa. Tuloksia tarkastellessa vastausvaihtoehtojen määrittäminen ei
välttämättä ollut paras mahdollinen, sillä vastauksien hajonta olisi voinut erilai-
nen, jos vastausvaihtoehdot olisivat olleet suppeammalla aikavälillä.

Kysymyksessä seitsemän kysyttiin paljonko valtuuston jäsenet ja varajäsenet
käyttävät aikaa valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin
muiden omien toimielinten kokouksiin yhteensä keskimäärin viikossa. Varsinai-
sista jäsenistä suurin osa (50 %) käytti aikaa 4–6 tuntia, varajäsenistä taas 60
prosenttia vastasi 0–3 h. Kuviossa 7. esitetään vastaukset.

7. Kuinka paljon käytät aikaa valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksiin yhteensä keskimäärin viikossa? Arvioi ajankäyttö ilman kokouksien valmisteluun käytettyä aikaa kokonaisiin tunteihin pyöristettynä.

Vastaajien määrä: 29

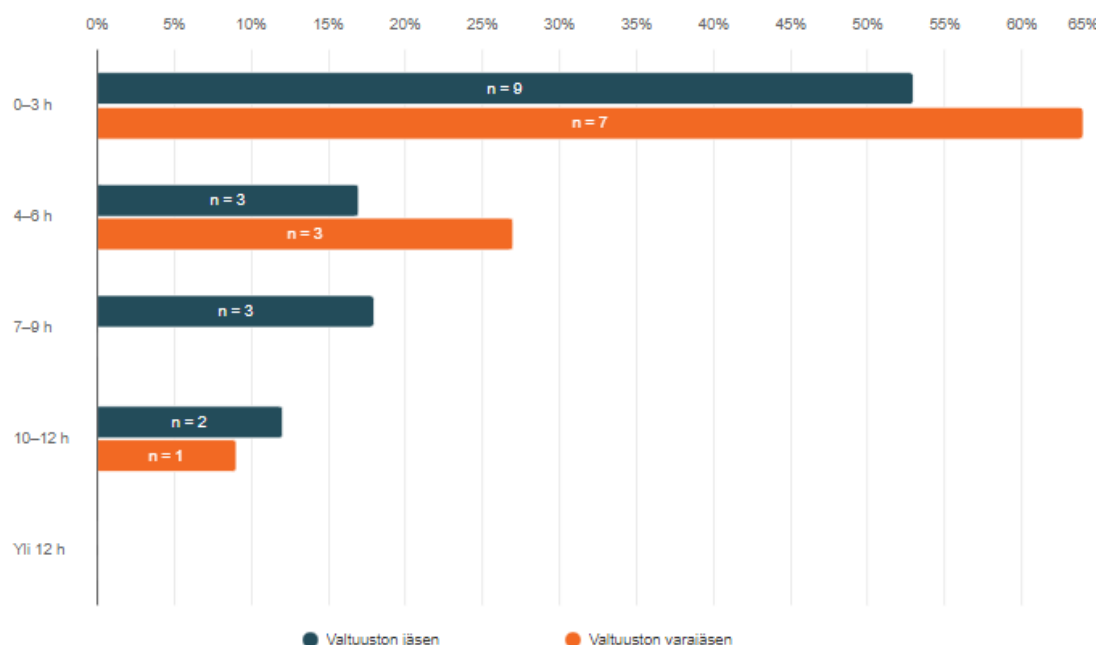

Kuvio 7. Vastaajien ajankäyttö valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksiin yhteensä keskimäärin viikossa.

Kysymyksessä 8. kysyttiin paljonko valtuuston jäsenet ja varajäsenet käyttävät aikaa valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksien valmisteluun yhteensä keskimäärin viikossa. Kuvio 8. nähdään, että molemmissa ryhmissä selvä enemmistö ilmoitti käyttävänsä 0–3 tuntia viikossa.

8. Kuinka paljon käytät aikaa valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksien valmisteluun yhteensä keskimäärin viikossa? Arvioi ajankäyttö ilman kokouksessa vietettyä aikaa kokonaiseen tunteihin pyöristettynä.

Vastaajien määrä: 30

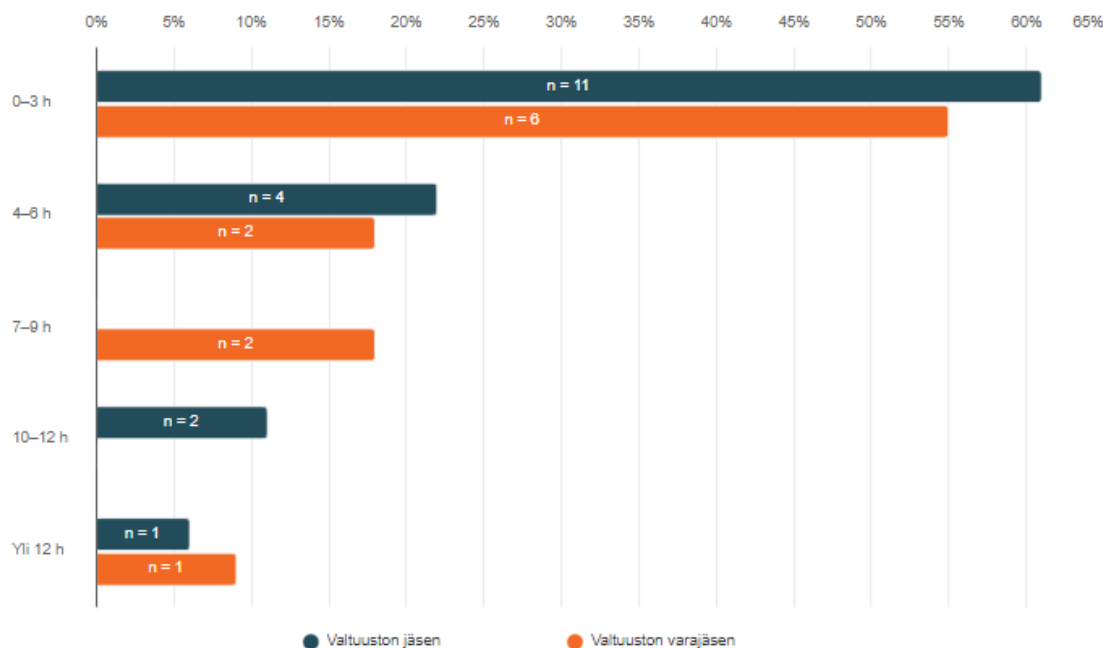

Kuvio 8. Vastaajien ajankäyttö valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksien valmisteluun yhteensä keskimäärin viikossa.

Kysymyksessä yhdeksän taas kysyttiin sitä, paljonko aikaa käytetään muihin valtuustotyöskentelyn ulkopuolisiin luottamustehtäviin keskimäärin viikossa. Tässäkin molemmista ryhmistä enemmistö käytti 0–3 tuntia viikossa. Vastaukset esitetty kuviossa 9.

9. Kuinka paljon käytät aikaa muihin valtuustotyöskentelyn ulkopuolisiin luottamustehtäviin keskimäärin viikossa? Arvioi ajankäyttö kokonaisuun tunteihin pyöristettynä.

Vastaajien määrä: 30

Kuvio 9. Kysymys 9. Vastaajien ajankäyttö muihin valtuustotyöskentelyn ulkopuolisiin luottamustehtäviin keskimäärin viikossa.

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin, onko vastaajalla muuta valtuutettujen/varavaltuutettujen ajankäyttöön liittyvää asiaa, jonka haluaisi nostaa esiin tässä kohdassa. Vastauksia tuli yhteensä neljä, joiden viesti oli selvästi se, että luottamustehtävien hoito kuormittaa hyvin vaihtelevasti ja keskimääräisiä käytettyjä tunteja on vaikeaa arvioida.

Kysymykset 7. ja 8. esitettiin myös vuoden 2016 valtuustokyselyssä. Pitkon toteuttamassa kyselyssä ei ollut vastausvaihtoehtoja, vaan vastaaja määritteli itse tuntimääränsä. Kokouksiin käytetty aika keskimäärin viikossa olivat valtuuston varsinaisilla jäsenillä 3,9 tuntia ja varajäsenillä 1,25. Kokousten valmisteluun varsinaiset jäsenet käyttivät keskimäärin 3,1 tuntia ja varajäsenet 1,6 tuntia. Nämä sopivat tämän vuoden kyselyn raameihin, joten voidaan todeta, että ajankäyttöä koskevien kysymysten vastauksissa ei ole tapahtunut suurta muutosta ottaen huomioon vastaustavan muutoksen.

3.2 Luottamushenkilöiden sidonnaisuudet ja esteellisyys

Kaikkien Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaatiossa toimivien luottamushenkilöiden sidonnaisuuksia, esteellisyyttä, ajankäyttöä ja osaamista kartoitettiin kysymyksillä 11–18. Aiemmissa vuosien 2012 ja 2016 valtuustokyselyissä ei perehdytty sidonnaisuuksiin ja esteellisyyteen, mutta tarkastuslautakunta näki tärkeäksi selvittää myös näitä osa-alueita. Näiden kysymysten osalta vertailua ei siis pystytä vielä tekemään.

3.2.1 Luottamustehtävien määrä ja laatu.

Kysymyksessä 11. selvitettiin, montako luottamustehtävää vastaajilla oli yhteensä vastaushetkellä. Tässä kysymyksessä tarkoitettiin kaikkia luottamustoimia, myös Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaation ulkopuolisia.

Kuvion 10. perusteella valtuuston varsinaisilla jäsenillä oli eniten luottamustehtäviä, vain kaksi valtuuston jäsentä ilmoitti, että heillä oli vain yksi luottamustoimi. Kahdeksan, eli 44 %, varsinaisista jäsenistä vastasi kuusi tai enemmän. Myös neljä varajäsentä vastasi kuusi tai enemmän luottamustehtävää. Muista luottamushenkilöistä jopa 11:sta oli vastausten mukaan vain yksi luottamustehtävä ja 15:sta vastaajalla kahdesta kolmeen.

11. Montako eri luottamustehtävää/varaluottamustehtävää sinulla on tällä hetkellä? Tämä kysymys koskee kaikkia luottamustehtäviä, myös kaupungin ulkopuolisia.

Vastaajien määrä: 64

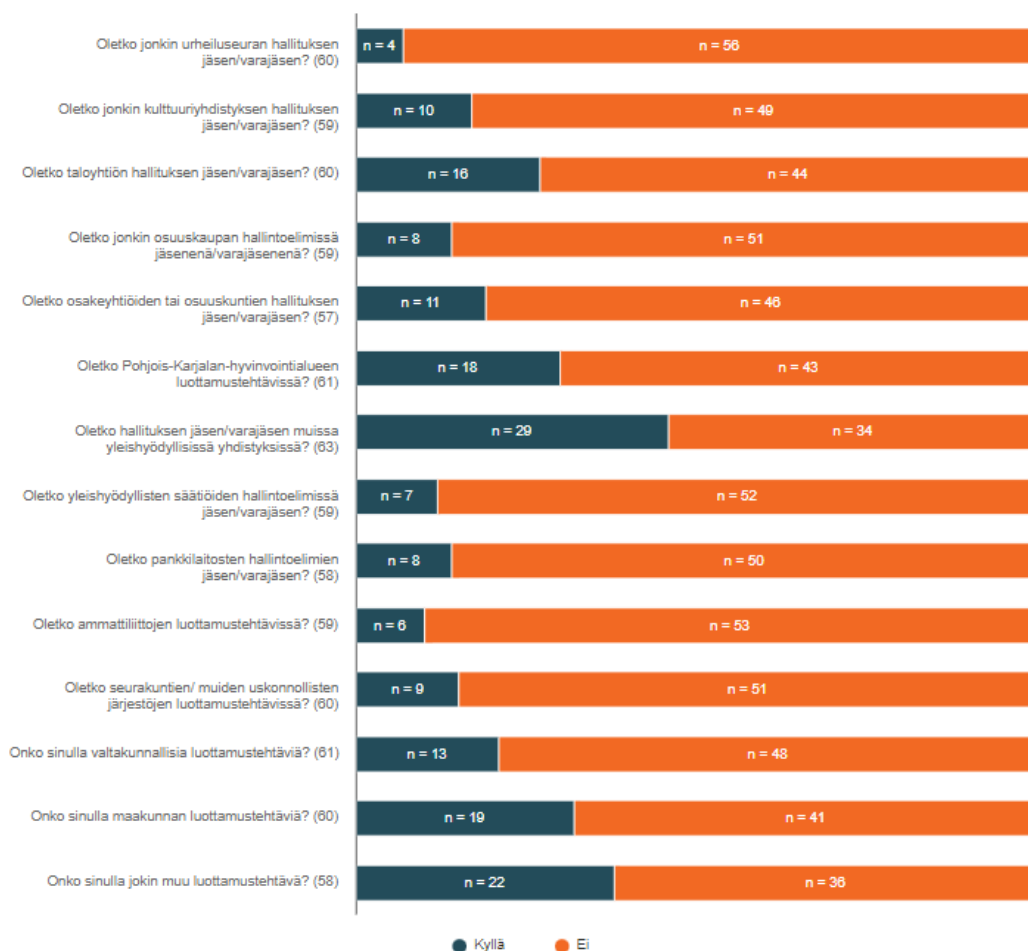

Kuvio 10. Luottamushenkilöiden luottamustehtävien määrä.

Kysymyksessä 12. kartoitettiin, millaisia luottamustehtäviä vastaajilla oli. Tässä kohtaa ei eroteltu vertailuryhmien mukaan vastauksia, sillä vastauskohtia oli paljon ja vastaajia suhteellisen vähän. Vastaukset on esitetty kuviossa 11. Kysymyksen asettelussa yritettiin ottaa huomioon mahdollisimman paljon mahdollisia luottamustehtäviä, joissa vastaajat voisivat olla mukana. Lisäksi yritettiin valita luottamustehtäviä, joilla voisi olla merkitystä kaupungin luottamustehtävien hoitamiseen.

12. Kysymyksiä nykyisistä luottamustehtävistä

Vastaajien määrä: 66

Kuvio 11. Vastaajien nykyiset luottamustehtävät.

Kaikkiin vaihtoehtoihin löytyi vähintään neljä vastaajaa, joten vastaajaryhmän voidaan katsoa olevan suuresti vaikuttamassa eri yhteisöjen asioihin myös Joensuun kaupungin luottamushenkilöorganisaation ulkopuolella. Luottamustehtävien moninaisuudesta kertoo myös ”muu luottamustehtävä”-vastauksien määrä. Seuraavaksi eniten kyllä-vastauksia keräsi maakunnan, hyvinvointialueen ja taloyhtiöiden luottamustoimet.

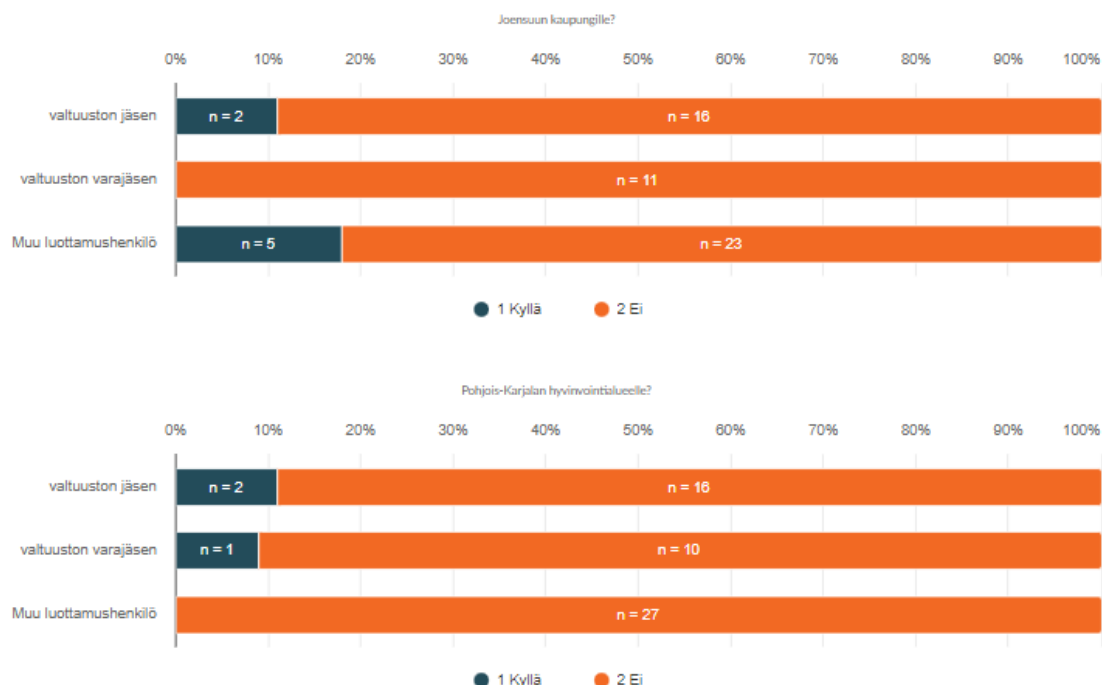
3.2.2 Vastaajien virka- tai työsuhteet

Kuviossa 12. esitetään vastaukset kysymykseen 13., jolla kartoitettiin vastaajien mahdollisia virka- tai työsuhdetta Joensuun kaupungille tai Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueen virka- ja työsuhteet valikoituivat kyselyyn

siitä syystä, että nykyiset Joensuun kaupungin luottamushenkilöt ehdivät olla tehtävissään jo ennen sote-uudistusta, jolloin on mahdollisesti voinut syntyä tilanne, jossa he ovat voineet olla päättämässä omaan työhönsä liittyvistä asioista.

13. Oletko virka- tai työsuhhteessa

Vastaajien määrä: 65

Kuvio 12. Vastaajien virka- tai työsuhhteet.

Joensuun kaupungille virka- tai työsuhhteessa oli vain kaksi vastannutta valtuuston jäsentä ja muista luottamushenkilöistä viisi. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella oli töissä yhteensä viisi vastaajaa.

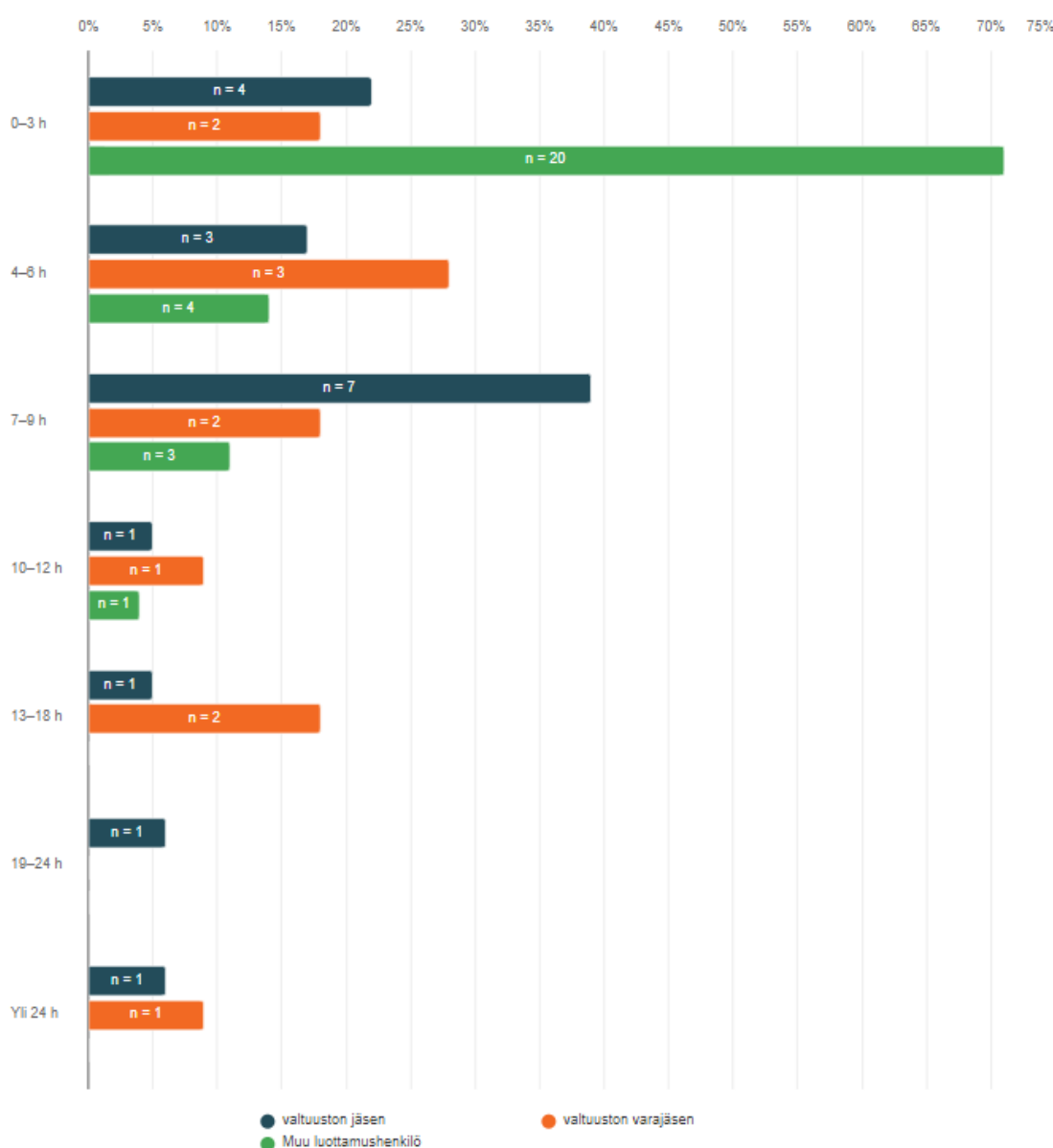
3.2.3 Vastaajien ajankäyttö kaikkiin luottamustoimiin

Luottamushenkilöiden ajankäyttöä kaikkiin luottamustoimiinsa kysyttiin kysymyksessä 14. ja ajan riittävyyttä ja osaamista kysymyksessä 15. Kysymys 16. taas selvittää, millaista osaamista tai koulutusta vastaaja kaipaasi. Kysymyksillä haluttiin selvittää, kasaantuuko luottamushenkilöille niin paljon tehtäviä, ettei näiden kunnolliseen hoitamiseen jää tarpeeksi aikaa.

Kuviossa 13. esitetyjen vastauksien mukaan suurin osa vastanneista muista luottamushenkilöistä kuin valtuuston jäsen tai varajäsen on käyttänyt viikossa keskimäärin 0–3 tuntia luottamustehtäviensä hoitoon. Vastanneiden valtuuston varajäsenien ajankäytössä oli enemmän vaihtelua, mikä ei ole vastaajien pienen määrän huomioiden ihme. Myös varsinaisten valtuuston jäsenien vastauksissa oli vaihtelua, mutta suurin vastausmäärä oli vaihtoehdolla 7–9 h. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että yli 10 tuntia viikossa luottamustehtäviensä hoitamiseen ovat käyttäneet vain yksittäiset luottamushenkilöt.

14. Paljonko käytät aikaa kaikkien luottamustehtävien hoitoon keskimäärin viikossa? Pyöristä kokonaisiin tunteihin.

Vastaajien määrä: 65

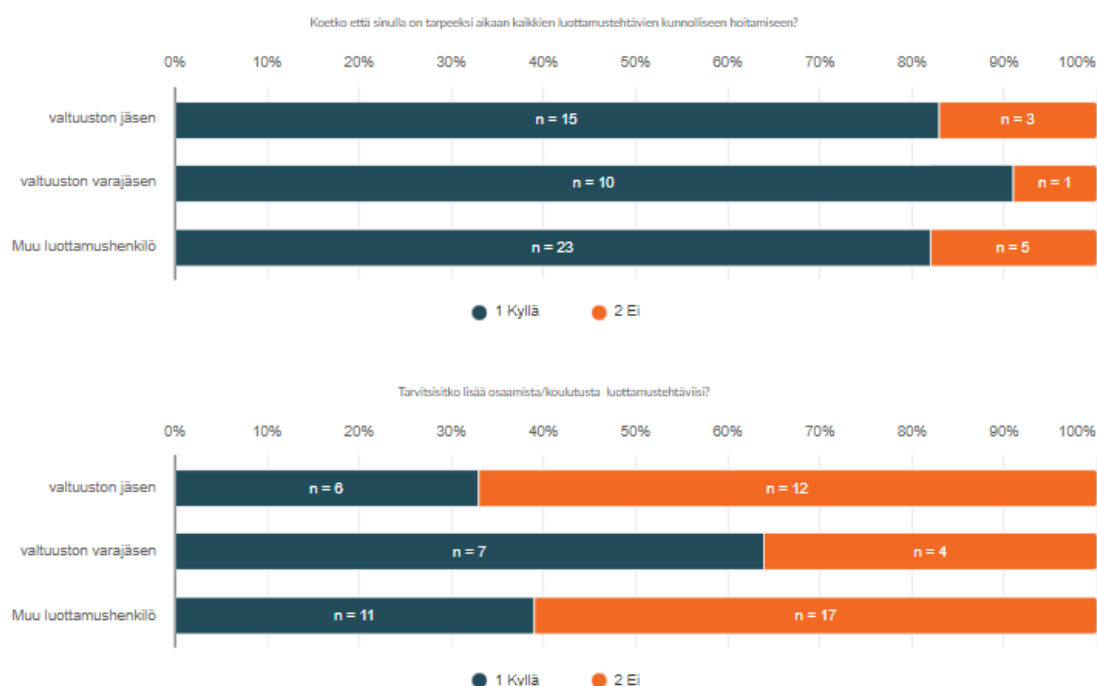

Kuvio 13. Luottamushenkilöiden ajankäyttö kaikkiin luottamustehtäviin.

Kuviossa 14. esitettyjen vastausten mukaan valtaosa vastanneista luottamushenkilöistä koki, että aikaa kaikkien luottamustehtävien hoitoon on riittävästi. Valtaosa vastanneista luottamushenkilöistä koki, että aikaa kaikkien luottamustehtävien hoitoon on riittävästi. Kysymys lisäkoulutuksen tarpeesta osaamisen tueksi jakoi luottamushenkilöitä enemmän. Valtuuston jäsenistä 33 % koki tarvitsevansa lisäkoulutusta luottamustehtäviensä hoitamiseen, kun varajäsenistä 64 % koki tarvitsevansa lisäkoulutusta ja muista luottamushenkilöistä 39 %. Kaikista vastaajista 60 % ei koe tarvitsevansa lisää koulutusta.

15. Luottamushenkilöiden osaamiseen ja ajankäyttöön liittyvät kysymykset

Vastaajien määrä: 65

Kuvio 14. Ajan riittäminen luottamustoimien hoitoon ja koulutuksen tarve.

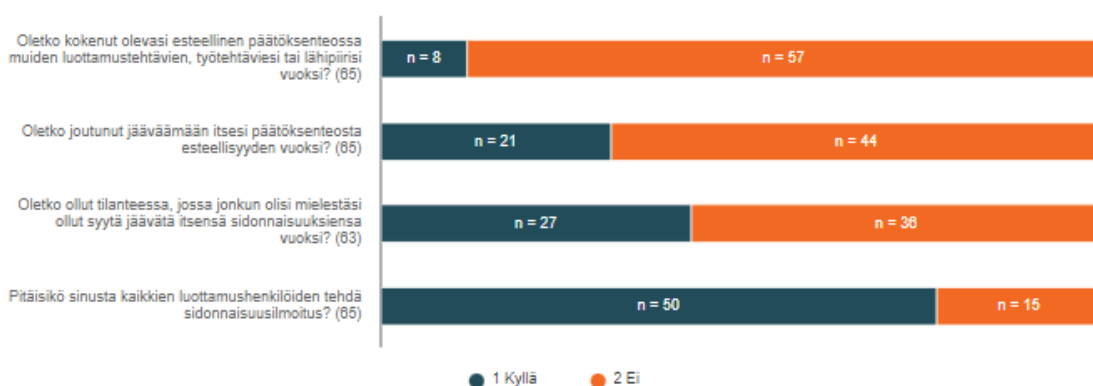
Luottamushenkilöiltä pyydettiin myös avoimia vastauksia koskien koulutuksen tarvetta. Vastauksissa nousi esille tarvetta talousasioiden ja juridiikan koulutukselle, lainsäädäntöön keskittyvää koulutusta, lautakuntien erikoisalojen koulutusta ja kaupungin organisaatorakenteen koulutusta. Myös varahenkilöiden koulutusta luottamustoimeen kaivattiin. Yksi vastaaja kertoi tarvitsevansa koulutusta muuhun kuin kaupungin luottamustoimeen.

3.2.4 Esteellisyys

Kysymyksessä 17. haluttiin selvittää vastaajien kokemuksia esteellisyydestä neljällä kysymyksellä, johon vastattiin ”kyllä” tai ”ei”. Lisäksi kysymyksessä 18. kysyttiin, onko vastaajalla muuta luottamushenkilöiden esteellisyyteen tai sidonnaisuuksiin liittyvää asiaa, jonka haluaisi nostaa esiin. Kuviossa 15. kysymyksen 17. vastaukset ilman vertailuryhmiin jakamista ja kuviossa 16. vastaukset on jaettu vertailuryhmiin ”valtuuston jäsen”, ”valtuuston varajäsen” ja ”muu luottamushenkilö”.

17. Kysymykset esteellisyydestä

Vastaajien määrä: 65

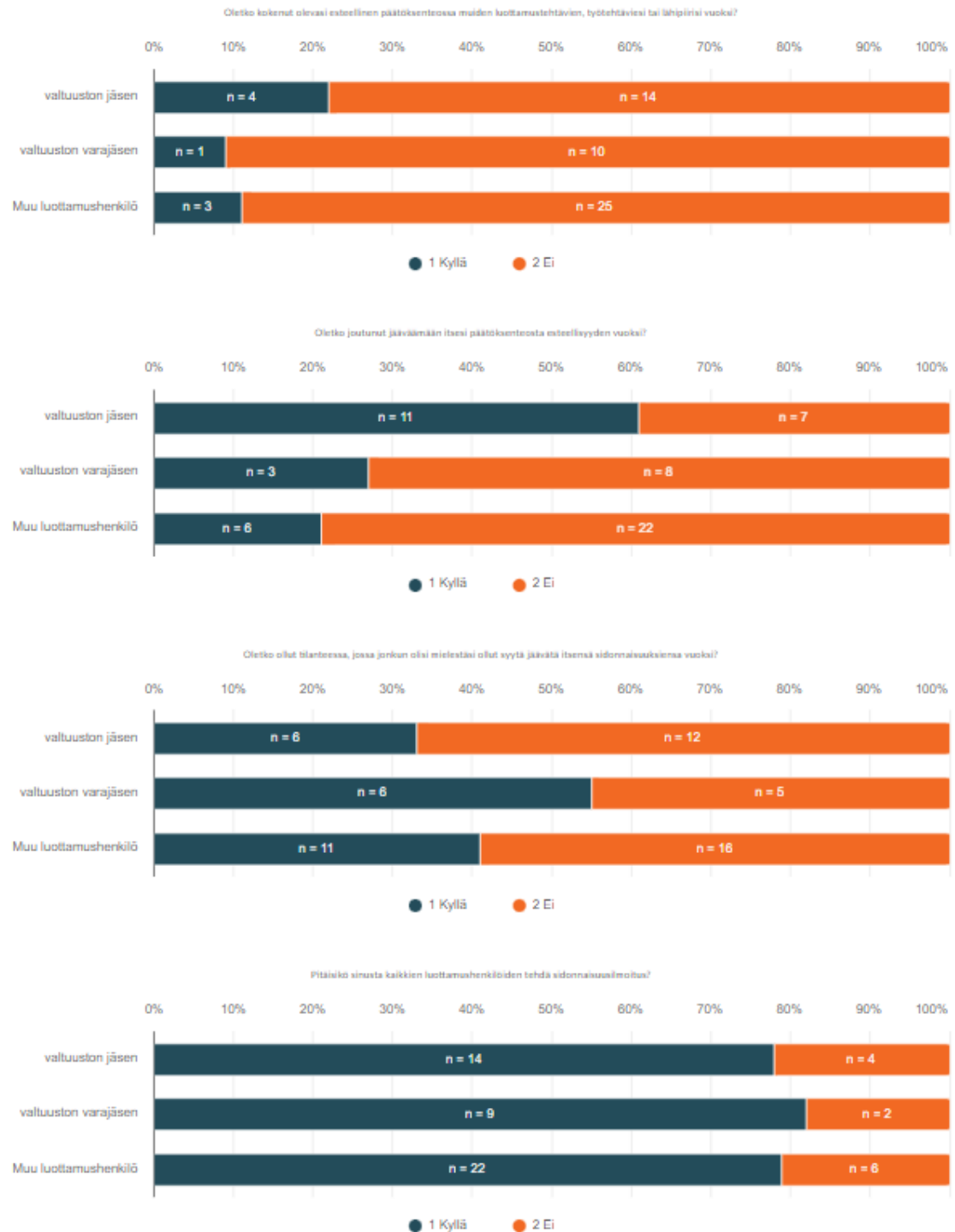
Kuvio 15. Vastaukset esteellisyyttä koskeviin kysymyksiin ilman vertailuryhmiin jakamista.

Valtaosa luottamushenkilöistä ei kokenut olleensa esteellinen päätöksenteossa, mutta kahdeksan vastaajaa ovat kuitenkin kokeneet olleensa. Itsensä jäävänneitä on taas ollut 21, joista 11 valtuuston jäsentä. Vastanneista valtuuston jäsenistä peräti 61 % ovat joutuneet jääväämään itsensä.

Peräti 43 % vastanneista kokivat olleensa tilanteessa, joissa jonkun henkilön olisi ollut syytä jäävätä itsensä. Valtuuston varajäsenistä peräti 55 % on kokenut näin, mutta varsinaisista jäsenistä vain 33 %. Kaikista vastaajista 77 % koki, että kaikkien luottamushenkilöiden tulisi tehdä sidonnaisuusilmoitus kaupungille.

17. Kysymykset esteellisyydestä

Vastaajien määrä: 65

Kuvio 16. Vastaukset esteellisyyttä koskeviin kysymyksiin jaettuna vertailuryhmittäin.

Tämän kappaleen alla esitetyissä avoimissa vastauksissa luottamushenkilöt saivat nostaa esille sidonnaisuuksiin ja esteellisyyteen liittyviä asioita. Avoimista

vastauksista voidaan päätellä, että luottamushenkilöiden keskuudessa kannettiin huolta liittyen sidonnaisuuksiin ja esteellisyyteen päätöksenteossa.

” Tarkkana hyvä olla.”

”Säännöt ovat selkeät, eikä ongelmia ilmene.”

” Joitakin kiusallisia tilanteita on aikojen saatossa aiheutunut, kun virastossa työssä oleva on valittu lautakuntaan, esittelijän ja alaisensa/esimiehensä kesken.”

” Pitäisin hyvänä, että puheenjohtaja tms. pitäisi huolta jääväyksistä -ettei se jäisi jäsenten vastuulle.”

” Kaikki eivät kerro rehellisesti esteellisyyksistään.”

” Ihmiset ylipäänsä ovat nykyään (aina?) kadottaneet terveen arviointikykyä solmiessaan verkostojaan, eikä enää vaikuttamisyrityksiä (lahjonta eri muodoissa) pidetä minään ongelmana.”

” Valtaosa on hyvin monessa mukana. Tuntuu että samat henkilöt ovat valmistelemassa ja päättämässä asioista.”

4 Johtopäätöksiä kyselyn vastauksista

4.1 Johtopäätöksiä valtuuston toiminnasta, vaikutusmahdollisuuksista ja ajankäytöstä

Valtuuston toimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja ajankäyttöä mittaavien kysymysten vastauksista huomaa, että vastaukset ovat pysyneet hyvin samankaltaisina vuoden 2016 kyselyyn verrattuna. Merkittäviä eroja oli vähän. Vastausprosentti on ollut parempi sekä vuonna 2012 ja 2016 kuin vuonna 2023. Vuoden

2012 valtuustokysely eroaa siten myöhemmistä kyselyistä, että silloin kysely lähetettiin 59:lle valtuuston jäsenelle ja vain 15 valikoidulle varajäsenelle. Vuonna 2012 vastauksia ei myöskään eroteltu vastaajan luottamustoimen mukaan.

Vastauksia tarkastellessa huomaa, että järjestään valtuuston varajäsenet suhtautuivat esitettyihin asioihin kriittisemmin kuin valtuuston varsinaiset jäsenet. Toisaalta varajäsenien pieni vastausprosentti ei mahdollista kovin suoria oletuksia.

Vastaukset antavat kuvan, että Joensuun kaupungin valtuuston jäsenet ja varajäsenet olivat kohtuullisen tyytyväisiä valtuuston toimintaan, vaikutusmahdollisuuksiin ja valtuustotyöskentelyyn. Useimmissa kysymyksissä vain yksi vastaaja oli täysin eri mieltä positiivisen väittämän kanssa. Viisi vastaaja oli täysin samaa mieltä väittämässä, että asiat tulevat päätettäväksi ilman perustietoja, mutta toisaalta kymmenen vastaajaa täysin toista mieltä. Neljä vastaajaa taas oli täysin eri mieltä siitä, että virkamiehet tuovat riittävästi vaihtoehtoja esitellessään asiaa valtuustolle, tässäkin kuusi oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

Ajankäyttöön liittyvissä kysymyksissä odotetusti valtuuston varsinaiset jäsenet vastasivat käyttävänsä enemmän aikaa kuin varajäsenet valtuuston tehtäviin. Ajankäyttöä mittaavien kysymysten 7.–9. vastausvaihtoehtojen määrittäminen ei välttämättä täysin onnistunut, selkeästi eniten vastauksia tuli ensimmäiseen vastausvaihtoehtoon, joka oli 0–3 tuntia keskimäärin viikossa. Vaihtoehdot olisivat voineet olla suppeammalla aikavälillä. Lisäksi omaa ajankäyttöä on hankala arvioida jälkikäteen, tämä nousi esille myös avoimissa vastauksissa.

4.2 Johtopäätöksiä kaikille luottamushenkilöille esitettyjen kysymysten vastauksista

Sidonnaisuuksia ja esteellisyyttä koskevia kysymyksiä ei ole ollut aiemmissa valtuustokyselyissä. Lisäksi nämä kysymykset olivat suunnattu kaikille Joensuun kaupungin luottamusorganisaation luottamushenkilöille, joten kohderyhmä oli näissä kysymyksissä merkittävästi suurempi.

Vastaukset esitettiin pääosin vertailuryhmittäin, sillä oletettiin, että vastaukset saattavat erota merkittävästi riippuen siitä, onko vastaaja valtuuston jäsen, varajäsen tai muu luottamushenkilö. Oletus vahvistui vastauksista, sillä valtuuston varsinaisilla jäsenillä vastausten mukaan on eniten luottamustehtäviä, ja he näyttävät myös käyttävän eniten aikaa luottamustehtävien hoitoon.

Joensuun kaupungin luottamusorganisaation luottamushenkilöt näyttävät kyselyn vastausten perusteella olevan aktiivisia vaikuttajia ja mitä moninaisimmissa luottamustehtävissä myös kaupungin luottamustoimien lisäksi. Ehkä tämän vuoksi itsensä on joutunut jääväämään päätöksenteosta moni luottamushenkilö, valtuuston varsinaiset jäsenet luonnollisesti useimmiten. Toisaalta on hyvä, jos luottamushenkilöt ovat valmiita jääväämään itsensä oma-aloitteisesti, tällöin päätöksenteko pysyy mahdollisimman avoimena. Silti 41 % luottamushenkilöistä vastasi, että on ollut tilanteessa, jossa jonkun toisen olisi ollut syytä jäädä itsensä.

Peräti 77 % kaikista vastaajista oli sitä mieltä, että kaikkien luottamushenkilöiden tulisi tehdä sidonnaisuusilmoitus. Tässä ei ollut suuria vastaajaryhmien välisiä vaihtelevaisuuksia, vastaukset olivat hyvin tasaisia jokaisessa ryhmässä. Tästä voidaan päätellä, että luottamushenkilöt kaipaavat lisää avoimuutta koskien sidonnaisuuksia.

5 Pohdinta

5.1 Tulosten luotettavuus

Tutkimusmenetelmää voidaan pitää luotettavana, jos se mittaa sitä, mitä oli tarkoituskin. Luotettava tutkimus ei sisällä systemaattisia virheitä ja sen pitäisi antaa keskimäärin oikeita tuloksia. Tutkimuksen luotettavuutta tukee yksiselitteiset kysymykset, selkeästi määritelty vastaajajoukko ja korkea vastausprosentti. (Heikkilä 2014, 11.)

Kyselyn kysymyksiä on mietitty yhdessä tarkastuslautakunnassa ja tarkastuslautakunta on ne hyväksynyt. Tämän vuoksi oletetaan, että kysymykset ovat olleet halutunlaisia ja mitanneet haluttuja asioita. Lisäksi kyselyn lopussa olevaan palautekenttään ei tullut kommentteja, jotka olisivat viitanneet ongelmiin kyselyn laatimisessa.

Kyselyn vastaajajoukko jäi osittain vähäiseksi. 59:stä valtuuston varsinaisesta jäsenestä 18 vastasi, mikä on 30,5 % kohderyhmästä. Valtuuston varajäsenistä vastasi vain 11, mikä tekee 18,0 % ryhmästä. Muista 114:sta luottamushenkilöistä ja varaluottamushenkilöistä 28 vastasi kyselyyn, eli 24,6 % kohderyhmästä. Kaikista kohderyhmistä yhteensä vastasi kyselyyn täten 24,5 %. Varsinkin varajäsenten pienen vastausprosentin vuoksi kaikkiin kysymyksiin ei voi tehdä kovin tarkkoja johtopäätöksiä vertailuryhmittäin.

Kyselyyn ei laitettu vastauspakkoa mihinkään kohtaan, jottei kyselyä keskeytetä sen vuoksi, ettei johonkin kysymykseen haluta vastata. Tämän takia osaan kysymyksistä eivät ole kaikki vastanneet. Myöskään kaikkia kohtia ei ole merkattu, sillä kysymyksessä 2. yhteensä 25 vastaajaa on ilmoittanut olevansa kaupunginvaltuustossa jäsenenä tai varajäsenenä, vaikka 1. kysymyksen kohdalla kaupunginvaltuuston jäseneksi ja varajäseneksi oli ilmoittautunut yhteensä 27 vastaajaa.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää vastaajien anonyymiyys, sillä varsinkin sidonnaisuudet ja esteellisyys ovat yleisesti arkoja aiheita. Kysely toteutettiin siten, ettei vastauksia analysoiva suoraan tunnista vastaajaa. Vastaukset raportoidaan niin, ettei vastaajaa voida tunnistaa tai päätellä. Kaikkia avoimia kysymyksiä ei julkaista sanasta sanaan tunnistamisriskin vuoksi.

5.2 Mahdolliset jatkotutkimukset

Kysely on tehty siten, että se olisi uusittavissa tulevaisuudessa. Toimeksiantaja, eli Joensuun kaupungin tarkastuslautakunta, on antanut toimeksiannon

valtuustokyselystä toimeksiannon vuosina 2012 ja 2016 ja nyt 2023. Uudet kysymykset, jotka koskevat kaikkia luottamushenkilöitä, on pyritty tekemään niin, että kysymyksiä tarvitsisi ajan kuluessa muuttaa mahdollisimman vähän vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi.

Jatkotutkimuksilla olisi hyvä seurata valtuuston toimintaa ja ajankäyttöä, kuin myös kaikkien luottamushenkilöiden sidonnaisuuksia, ajankäyttöä ja osaaamista. Tämä antaa tarkastuslautakunnalle työkalun seurata luottamushenkilöiden ajatuksia edellä mainituista asioista ja nostaa näihin liittyviä ajatuksia esille.

Vastaajamäärien olisi seuraavissa tutkimuksissa suotavaa nousta tutkimuksen luotettavuuden kasvattamiseksi. Tätä voisi edistää luottamushenkilöiden yhteystietojen keskittämällä kaupungin sisällä, jolloin voidaan olla varmempia kyselyn perille menosta. Tällöin myös muistutusten lähettäminen ja vastausajan jatkamisesta kertominen helpottuisi. Tulevasta kyselystä voisi mainita myös kaupunginvaltuuston kokouksessa etukäteen.

Ajankäyttöä mittaavissa kysymyksissä voisi jatkossa olla syytä muokata vastausvaihtoehdoissa annettuja aikaikkunoita. Kapeammat aikaikkunat antaisivat oikeansuuntaisempaa tietoa, mutta ei poista vaikeutta arvioida omaa ajankäyttöä jälkikäteen.

Lähteet

- Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Verkkomateriaali. Helsinki: Edita Publishing Oy. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUS-TUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>. 10.4.2023.
- Huhtala, P. 2014. Luottamushenkilöiden sidonnaisuus Kaarinan kaupungissa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014082613608>. 16.8.2023.
- Huurreoksa, A, Härkin, T, Ikonen, O, Simola, A. 2012. Valtuustokysely valtuustokaudelta 2009–2012. Tarkastuslautakunnan raportti. Joensuu: Joensuun kaupunki.
- Louhiala, P. 2018. Tutkijan sidonnaisuudet. Vastuullinen tiede-sivusto. <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksen-suunnittelu/tutkijan-sidonnaisuudet>. 23.6.2023.
- Pitko, J. 2016. Valtuustokysely 2016. Tarkastuslautakunnan raportti. Joensuu: Joensuun kaupunki.

Kysely Joensuun kaupungin luottamushenkilöille

Joensuun kaupungin luottamushenkilöiden työskentely, vaikuttamismahdollisuudet ja sidonnaisuudet

Tämän kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää Joensuun kaupungin luottamushenkilöiden työskentelyä, vaikuttamismahdollisuuksia, sidonnaisuuksia ja näihin tehtäviin liittyvää ajankäyttöä.

Tutkimus tehdään Joensuun kaupungin tarkastuslautakunnan toimeksiantona osana Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijan Esa Hautasen opinnäytetyötä. Tutkimuksen tulokset julkaistaan sekä tarkastuslautakunnan toimesta erillisenä raporttina, että soveltuvin osin erillisessä opinnäytetyön raportissa.

Kysely on kaksiosainen, joista ensimmäinen osio on tarkoitettu vain Joensuun kaupunginvaltuuston jäsenille ja varajäsenille. Valtuutetuille ja varavaltuutetuille kohdennetut kyselyt ovat jatkumoa vuosina 2012 ja 2015 toteutuneille valtuustokyselyille. Tarkoitus on saada näiden kysymysten avulla vertailukelpoista tietoa vuosien aikana tapahtuneesta asioiden kehittymisestä.

Toinen osio alkaa kysymyksestä 11 ja on tarkoitettu kaikille kyselyyn vastaaville luottamushenkilöille kaupunginvaltuutettujen ja varavaltuutettujen lisäksi. Loppuosan kysymyksissä on tarkoitus selvittää kaikkien luottamushenkilöiden ajatuksia erityisesti työkuormasta, sidonnaisuuksista ja esteellisyyteen liittyvistä asioista.

Kyselyyn vastataan anonymisti ja sen tulokset analysoidaan luottamuksellisesti opinnäytetyöntekijä Esa Hautasen toimesta. Tulokset ja vastaukset käsitellään siten, ettei yksittäistä vastaajaa pystytä tunnistamaan raporteista. Vastaukset hävitetään Wehrhopol-ohjelmasta, kun raportit on saatu valmiiksi.

Kysely on auki vastaamiselle 23.4.2023 saakka.

Kiitos vastauksistasi ja näin toiminnan kehittämiseen osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin,

Esa Hautanen

1. Mikä seuraavista olet ensisijaisesti? Valitse vain yksi rooli, ensisijaisesti valtuuston jäsen tai varajäsen. Tämän perusteella sinut ohjataan kysymyksiin, jotka koskevat rooliasi.

- ☐ Joensuun kaupungin valtuuston jäsen
- ☐ Joensuun kaupungin valtuuston varajäsen
- ☐ Joensuun kaupungin luottamustehtävissä muissa kuin valtuuston jäsenenä tai varajäsenenä toimiva luottamushenkilö tai varaluottamushenkilö

2. Oletko jonkin seuraavista jäsen tai varajäsen? Voit valita useamman.

- ☐ Kaupunginvaltuusto
- ☐ Kaupunginhallitus
- ☐ Keskusvaalilautakunta
- ☐ Tarkastuslautakunta
- ☐ Osallisuus- ja vetovoimalautakunta
- ☐ Alueellinen jätelautakunta
- ☐ Kaupunkirakennelautakunta
- ☐ Rakennus- ja ympäristölautakunta
- ☐ Kasvatus- ja koulutuslautakunta
- ☐ Kulttuuri- ja liikuntalautakunta
- ☐ Joensuun Vesi-liikelaitoksen johtokunta
- ☐ Omistajaohjausjaosto
- ☐ Henkilöstö- ja työllisyysjaosto
- ☐ Seudullinen joukkoliikennejaosto
- ☐ Kaupunkikuvatoimikunta
- ☐ Katunimitoimikunta
- ☐ Sisäisen tarkastuksen toimikunta
- ☐ Vanhusneuvosto
- ☐ Vammaisneuvosto

3. Valtuuston toiminta ja valtuutetun vaikutusmahdollisuudet

	1 Täysin eri mieltä	2 Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä
Pystyn valtuutettuna vaikuttamaan riittävästi kaupungin tavoitteiden asettamiseen.	☐	☐	☐	☐
Pystyn valtuutettuna vaikuttamaan taloudellisiin päätöksiin.	☐	☐	☐	☐
Pystyn valtuutettuna vaikuttamaan toiminnallisiin päätöksiin.	☐	☐	☐	☐
Asioiden käsittelyyn on varattu riittävästi aikaa.	☐	☐	☐	☐
Asiat tulevat käsittelyyn ilman perustietoja.	☐	☐	☐	☐
Saan esittelijältä sekä asian esittelystä riittävästi tietoa asioiden käsittelyä ja päätöksentekoa varten.	☐	☐	☐	☐
Haen itse aktiivisesti lisätietoa päätöksenteon pohjaksi.	☐	☐	☐	☐
Virkamiehet tuovat esille riittävästi vaihtoehtoja esitellessään asiaa valtuutetuille.	☐	☐	☐	☐
Saan päätöksen tekoa varten tietoa muilta valtuuston jäseniltä.	☐	☐	☐	☐
Koen tarkastuslautakunnan työskentelyn hyödylliseksi ja tarkoituksenmukaisesti.	☐	☐	☐	☐
Joensuun kaupungin arviointikertomus on ohjannut valtuustotyöskentelyäni.	☐	☐	☐	☐

4. Onko sinulla muuta valtuuston toimintaan ja valtuutetun vaikutusmahdollisuuksiin liittyvää asiaa, jonka haluaisit nostaa esiin tässä kohtaa?

5. Valtuustotyöskentely

	1 Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	3 Osittain samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä
Valtuuston päätöksiä pohjustavia iltakouluja on riittävästi.	☐	☐	☐	☐
Valtuustokaudella on vallinnut yhteistyökykyinen ilmapiiri.	☐	☐	☐	☐
Johtavien viranhaltijoiden ja valtuutettujen välinen yhteydenpito on riittävää.	☐	☐	☐	☐
Päätöksiin sitoudutaan myös äänestyksen jälkeen.	☐	☐	☐	☐

6. Onko sinulla muuta valtuustotyöskentelyyn liittyvää asiaa, jonka haluaisit nostaa esiin tässä kohtaa?

7. Kuinka paljon käytät aikaa valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksiin yhteensä keskimäärin viikossa? Arvioi ajankäyttö ilman kokouksien valmisteluun käytettyä aikaa kokonaisiin tunteihin pyöristettynä.

- ☐ 0–3 h
- ☐ 4–6 h
- ☐ 7–9 h
- ☐ 10–12 h
- ☐ Yli 12 h

8. Kuinka paljon käytät aikaa valtuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien ja kaupungin muiden omien toimielinten kokouksien valmisteluun yhteensä keskimäärin viikossa? Arvioi ajankäyttö ilman kokouksessa vietettyä aikaa kokonaisiin tunteihin pyöristettynä.

- ☐ 0–3 h
- ☐ 4–6 h
- ☐ 7–9 h
- ☐ 10–12 h
- ☐ Yli 12 h

9. Kuinka paljon käytät aikaa muihin valtuustotyöskentelyn ulkopuolisiin luottamustehtäviin keskimäärin viikossa? Arvioi ajankäyttö kokonaisuin tunteihin pyöristettynä.

- ☐ 0–3 h
- ☐ 4–6 h
- ☐ 7–9 h
- ☐ 10–12 h
- ☐ Yli 12 h

10. Onko sinulla muuta valtuutettujen/varavaltuutettujen ajankäyttöön liittyvää asiaa, jonka haluaisit nostaa esiin tässä kohtaa?

11. Montako eri luottamustehtävää/varaluottamustehtävää sinulla on tällä hetkellä? Tämä kysymys koskee kaikkia luottamustehtäviä, myös kaupungin ulkopuolisia.

- ☐ 1
- ☐ 2-3
- ☐ 4-5
- ☐ 6 tai enemmän

12. Kysymyksiä nykyisistä luottamustehtävistä

	Kyllä	Ei
Oletko jonkin urheiluseuran hallituksen jäsen/varajäsen?	☐	☐
Oletko jonkin kulttuuriyhdistyksen hallituksen jäsen/varajäsen?	☐	☐
Oletko taloyhtiön hallituksen jäsen/varajäsen?	☐	☐
Oletko jonkin osuuskaupan hallintoelimissä jäsenenä/varajäsenenä?	☐	☐
Oletko osakeyhtiöiden tai osuuskuntien hallituksen jäsen/varajäsen?	☐	☐
Oletko Pohjois-Karjalan-hyvinvointialueen luottamustehtävissä?	☐	☐
Oletko hallituksen jäsen/varajäsen muissa yleishyödyllisissä yhdistyksissä?	☐	☐
Oletko yleishyödyllisten säätiöiden hallintoelimissä jäsen/varajäsen?	☐	☐
Oletko pankkilaitosten hallintoelimien jäsen/varajäsen?	☐	☐
Oletko ammattiliittojen luottamustehtävissä?	☐	☐
Oletko seurakuntien/ muiden uskonnollisten järjestöjen luottamustehtävissä?	☐	☐
Onko sinulla valtakunnallisia luottamustehtäviä?	☐	☐
Onko sinulla maakunnan luottamustehtäviä?	☐	☐
Onko sinulla jokin muu luottamustehtävä?	☐	☐

13. Oletko virka- tai työsuhhteessa

	1 Kyllä	2 Ei
Joensuun kaupungille?	☐	☐
Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle?	☐	☐

14. Paljonko käytät aikaa kaikkien luottamustehtävien hoitoon keskimäärin viikossa? Pyöristä kokonaisiin tunteihin.

- ☐ 0–3 h
- ☐ 4–6 h
- ☐ 7–9 h
- ☐ 10–12 h
- ☐ 13–18 h
- ☐ 19–24 h
- ☐ Yli 24 h

15. Luottamushenkilöiden osaamiseen ja ajankäyttöön liittyvät kysymykset

	1 Kyllä	2 Ei
Koetko että sinulla on tarpeeksi aikaa kaikkien luottamustehtävien kunnolliseen hoitamiseen?	☐	☐
Tarvitsisitko lisää osaamista/koulutusta luottamustehtäviisi?	☐	☐

16. Millaista osaamista/koulutusta tarvitsisit luottamustehtävien hoitamiseen?

17. Kysymykset esteellisyydestä

	1 Kyllä	2 Ei
Oletko kokenut olevasi esteellinen päätöksenteossa muiden luottamustehtävien, työtehtäviesi tai lähipiirisi vuoksi?	☐	☐
Oletko joutunut jääväämään itsesi päätöksenteosta esteellisyyden vuoksi?	☐	☐
Oletko ollut tilanteessa, jossa jonkun olisi mielestäsi ollut syytä jäävää itsensä sidonnaisuuksiensa vuoksi?	☐	☐
Pitäisikö sinusta kaikkien luottamushenkilöiden tehdä sidonnaisuusilmoitus?	☐	☐

18. Onko sinulla muuta luottamushenkilöiden esteellisyyteen tai sidonnaisuuksiin liittyvää asiaa, jonka haluaisit nostaa esiin tässä kohtaa?

19. Onko sinulla tutkimuksen tekijälle muuta tämän kyselyn teemaan liittyvää viestiä, jonka haluaisit nostaa esiin?
